

จิตวิทยาการศึกษา

ความหมาย

จิตวิทยาการศึกษา (Educational psychology) เป็นแขนงหนึ่งของวิชาจิตวิทยา ซึ่งศึกษาค้นคว้าปัญหาทางการศึกษาด้วยวิธีการและความรู้ความเข้าใจทางจิตวิทยา ในความคิดของผู้ให้คำนิยามแต่อดีต จิตวิทยาการศึกษาเป็นจิตวิทยาประยุกต์ ซึ่งหมายถึง งานในการเลือกผลการค้นคว้าทางจิตวิทยา ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษานั้น แต่ขณะปัจจุบันมีการให้คำนิยามจิตวิทยาการศึกษาในแนวใหม่ว่าเป็นงานที่สามารถนำหลักการทางจิตวิทยาที่สำคัญ และจำเป็นมาใช้ในการสำรวจปัญหาทางการศึกษาได้อย่างเป็นอิสระ กล่าวคือ ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการนำผลการค้นคว้าทางจิตวิทยาที่สอดคล้องกับการศึกษาไปใช้เท่านั้น และไม่ใช่ว่าเป็นการนำหลักการทางจิตวิทยาไปใช้แต่เพียงอย่างเดียว หากยังสร้างหลักการทางจิตวิทยาที่มีระบบระเบียบวิธีการของตนเอง จิตวิทยาการศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นศาสตร์หนึ่งทางด้านพฤติกรรมศาสตร์

ที่มาและความเกี่ยวข้องกับระหว่างจิตวิทยากับการศึกษา

จิตวิทยาการศึกษาได้มีมา และพัฒนามาโดยตลอด ด้วยกระบวนการที่สะสมเป็นเวลาหลายสิบปี ดังจะเห็นได้จากงานของนักจิตวิทยาคนสำคัญ คือ อี แอล ธอนไดค์ (E. L. Thorndike) ผู้ซึ่งทำให้การเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหัวใจของนักจิตวิทยาการศึกษา และนักจิตวิทยาอีกท่านหนึ่ง คือ จี สแตนลีย์ ฮอลล์ (G. Stanley Hall) พร้อมคณะผู้ร่วมงาน ซึ่งทำให้เกิดการสะสมความรู้และข้อค้นพบสำคัญทางการพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น จัดได้ว่างานบุกเบิกของนักจิตวิทยาคนสำคัญ

ทั้งสองท่านนี้ช่วยให้เราได้มาซึ่งความรู้ที่จำเป็นในการเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก ต่อมาก็คือ นักจิตวิทยาการศึกษาคนสำคัญที่ชื่อ ลี เจ ครอนบาค (Lee J. Cronbach) นักจิตวิทยาคนสำคัญท่านนี้ได้ชี้ให้เห็นบทบาท และความสำคัญของการทดสอบทางจิตวิทยาที่เป็นส่วนซึ่งไม่อาจแยกได้จากการเรียนการสอน การทดสอบทางจิตวิทยาจึงเข้ามามีเนื้อหาสาระที่สำคัญยิ่งในจิตวิทยาการศึกษาในระยะต่อมา ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องนี้และสามารถรู้จักใช้เครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเป็นข้อมูลที่ยังตรงมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความถนัด และความสามารถต่างๆ ของเด็ก

โดยทั่วไปแล้ว เป็นที่ยอมรับกันว่าจิตวิทยาการศึกษา ได้ให้แนวคิดใหม่ๆ ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และเราไม่สามารถจะคิดกันบุคคลใดบุคคลหนึ่งจากการเรียนได้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนและในทุกๆ นาทีของชีวิต กระนั้นส่วนใหญ่ของเราก็มักมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะเรื่องที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน ตัวอย่างเช่น เป็นการง่ายที่ครูจะพูดถึงเด็กคนใดคนหนึ่งในชั้นเรียนของตนว่าเป็นเด็กมีปัญหา แต่ครูน้อยคนที่จะเข้าใจที่มาหรือเหตุของปัญหาของเด็ก ตลอดจนรู้จักแก้ไขปัญหา นั้น เพื่อช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น ดังนั้นเราจึงเห็นได้ว่าวิธีการสอนแต่อดีตส่วนใหญ่ยังถูกถ่ายทอดมา โดยมีการเปลี่ยน-

ย และรับรู้เก็บ
นั้น มิได้จำ

มลบุญ

ork :

of

chology .

แปลงแต่เพียงเล็กน้อย ทำให้ไม่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทักษะที่มีต่อการสอนบางอย่างอาจเหมาะสมสำหรับเหตุการณ์เมื่อห้าสิบหกสิบปีที่แล้ว แต่อาจไม่เหมาะสมต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน เหล่านี้ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาองหาวิธีใหม่ๆ ในการสอนและการพิจารณาการสอนในแง่รูปแบบหรือรูปแบบใหม่ การกระทำที่เคยดำเนินมาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเคยทำให้ผู้กระทำได้รับความอบอุ่นปลอดภัย ความมั่นคงและความพร้อมที่จะพิสูจน์ความเฉลียวฉลาดรอบรู้ของบุคคลในอดีตนั้น อาจเปลี่ยนไปในทางให้ผลทางลบและ เป็นอันตรายได้ เว้นเสียแต่ว่าเราทั้งหลายจะรู้จักพิจารณาสิ่งต่างๆ เสียใหม่ ประยุกต์ใช้อย่างมีวิจรรณญาณและรู้จักปรับสิ่งเหล่านี้ให้เหมาะสมตามโอกาสต่างๆ และสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น

อนึ่ง ในการที่เราจะได้มาซึ่งการศึกษาในรูปแบบใหม่นั้น เราไม่อาจกระทำได้จากการลองผิดลองถูก (trial and error) แต่เพียงอย่างเดียว หากจะต้องมีการทดลองวิธีการสอนอย่างมีระบบ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จึงจะช่วยให้เราได้มาซึ่งกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลได้ นักการศึกษาคนสำคัญในอดีต เช่น โซเครทิส (Socrates) โคมินิอุส (Comenius) และ โฟรเบล (Froebel) ล้วนแต่เป็นผู้บุกเบิกในการให้แรงกระตุ้นและแนวคิดที่สำคัญในวงการการศึกษาทั้งสิ้น แต่ทฤษฎีและหลักการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าต่อมาช่วยให้แนวคิดนั้น ๆ ได้พัฒนาเป็นสิ่งใหม่ที่มีคุณค่ายิ่งขึ้น การลองผิดลองถูกจะมีความผิดพลาดน้อยลงได้ ถ้าการคิดค้นเพื่อเสนอวิธีการใหม่วางอยู่บนรากฐานของความเข้าใจที่ถูกต้องในกรณีที่นักศึกษามีความคุ้นเคยกับการมองธรรมชาติของมนุษย์ในแนวใหม่ เขาก็อาจตรวจสอบการปฏิบัติของตนเอง และของผู้ที่บุกเบิกมาก่อนทำให้สามารถตีความปัญหาที่ศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ขึ้น และ

มีโอกาสพบการแก้ปัญหาที่ตื้นเขินด้วย

นักการศึกษามักมีปัญหาที่ต้องการคำตอบอยู่มากมาย และจริงอยู่ที่ว่าคำอธิบายหรือคำตอบที่เขาได้จากจิตวิทยาจะไม่ทำให้เขาทราบถึงวิธีการเฉพาะ เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็ตาม แต่หลักการและข้อค้นพบทางจิตวิทยาก็มีส่วนสำคัญในการช่วยให้การศึกษาที่ทำการสอนพบหนทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องกว่ามากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในการศึกษาเด็กภายในกลุ่ม การศึกษาด้วยวิธีสังคมมิติจะช่วยครูได้มากให้ทราบถึงสถานภาพของตัวเด็ก เมื่ออยู่ในกลุ่มได้เป็นอย่างดี หรือในการทดสอบสติปัญญา ความสนใจและความเข้าใจช่วยให้ครูทราบข้อมูลที่เป็นต่อการสอนและการวางแผนการศึกษาให้แก่เด็กแต่ละคน ตลอดจนทราบสิ่งที่จะช่วยปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กได้ หลักการและข้อค้นพบทางจิตวิทยาช่วยให้นักการศึกษา โดยเฉพาะครูทราบหลายสิ่งหลายอย่างในเรื่องที่ตนไม่ควรกระทำ กล่าวคือ ช่วยให้เขาหลีกเลี่ยงได้จากการปฏิบัติผิดๆ เมื่อทำงานกับเด็กหรือบุคคลทั่วไป

เมื่อตอนเริ่มต้นวิชาจิตวิทยาสสมัยใหม่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ครูชาวอเมริกันมีความคาดหวังกันมากว่าตนจะสามารถเรียนรู้ที่จะนำวิธีการง่ายๆ ซึ่งได้พิสูจน์แล้วมาใช้ในการแก้ปัญหของตน แต่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาคนสำคัญ คือ วิลเลียม เจมส์ (William James) ได้เตือนครูทั้งหลายไว้ด้วยข้อเขียนสำคัญยี่งดังนี้

"..... ท่านกำลังทำความผิดมากทีเดียว ถ้าคิดว่าจิตวิทยาซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์ของหลักการทางจิตใจนั้นเป็นสิ่งซึ่งท่านอาจนำมาอ้างว่าเป็นโปรแกรมโครงสร้างและวิธีสอนเพื่อใช้ในห้องเรียนได้อย่างทันทีใด จิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์และการสอนเป็นศิลปะ และวิทยาศาสตร์ไม่อาจจะกลายเป็นศิลปะ

ได้โดยตรงจากดี จะช่วยให้เกิดการสอนจะต้องเป็นการสอนได้ เพราะยังมีได้กับหลักทางจิตวิทยาเป็นไม่ได้หมายความว่าแต่อาจหมายถึง (ment) และเราทราบลวจิตวิทยาจะช่วยเรกระทำอยู่.... Cronbach,

จากข้อเตีครอนบาค (Crการศึกษาอีกท่าน่าฟังว่า นักอื่น ๆ กล่าวคือในเวลาหนึ่ง เสนี้ก็จะได้รับการยังจะต้องมีการทางจิตวิทยาในจะต้องใช้การดีเข้าไปด้วย เต่อสถานการณ์ก้องตัดสินใจในปฏิบัติได้เพียงพทดลองที่ซึ่งหลักผลมาแล้ว อาจหวังที่จะทกล่าวคือ ใน

ราคาตอบอยู่มาก-
ตอบที่เขาได้จาก
เฉพาะ เพื่อ
แต่หลักการและ
การช่วยให้นัก-
ปฏิบัติที่ถูกต้อง
ักษาเด็กภายใน
่วยครูได้มากให้
อยู่ในกลุ่มได้เป็น
ความสนใจและ
เป็นต่อการสอน
แต่ละคน ตลอด
นาการเรียนของ-
จิตวิทยาช่วยให้
ยสิ่งหลายอย่าง
ช่วยให้เขา
มื่อทำงานกับเด็ก

ยใหม่ในประเทศ
คาดหวังกันมาก-
ง่าย ๆ ซึ่งได้
เด่น แต่นักการ-
วิลเลียม เจมส์
งูทั้งหลายไว้ด้วย

ดมากทีเดียว ถ้า
หลักการทางจิต-
เป็นโปรแกรม
เรียนได้อย่างทันที
และการสอนเป็น
กลายเป็นศิลปะ

ได้โดยตรงจากตัวของมันเอง จิตใจที่สร้างสรรค์เท่านั้น
จะช่วยให้เกิดการประยุกต์ใช้ . . . . . ในที่ทุกแห่ง
การสอนจะต้องเข้ากันได้กับจิตวิทยา แต่ไม่จำเป็น
ต้องเป็นการสอนชนิดเดียวเท่านั้นที่จะเข้ากับจิตวิทยา
ได้ เพราะยังมีวิธีสอนอีกมากมายหลายวิธีที่อาจเข้ากันได้
ได้กับหลักทางจิตวิทยา . . . . . ในกรณีที่ว่าหลักการ
ทางจิตวิทยาเป็นไปในทางลบมากกว่าทางบวก ข้อนี้ก็
ไม่ได้หมายความว่าหลักการดังกล่าวนี้จะไม่ใช่วิธีการนั้น จิต
วิทยาจะช่วยให้มีความกระจำต่อสิ่งที่เรากำลัง
กระทำอยู่ . . . . .” (William James, อ้างจาก
Cronbach, ๑๙๕๔. หน้า ๗-๘)

จากข้อเดือนที่มีคุณค่าของ วิลเลียม เจมส์ นี้
ครอนบาค (Cronbach) ผู้นำสำคัญทางจิตวิทยา-
การศึกษาอีกท่านหนึ่งก็ได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมไว้อย่าง-
น่าฟังว่า นักจิตวิทยาก็เช่นเดียวกับนักวิทยาศาสตร์
อื่นๆ กล่าวคือ เขาเป็นผู้สร้างข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง
ในเวลาหนึ่ง เสร็จแล้วข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เขาส่งขึ้น
นี้ก็จะได้รับการรวบรวมเข้าไว้ด้วยกันในทฤษฎี ซึ่ง
ยังจะต้องมีการทดสอบต่อไปอีก ดังนั้นเมื่อครูใช้ทฤษฎี
ทางจิตวิทยาในการตัดสินใจว่าจะสอนอย่างไร ครู
จะต้องใช้การตัดสินใจและใช้ประสบการณ์อย่างมากมาย
เข้าไปด้วย เพราะข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันอาจเกิดผล
ต่อสถานการณ์การสอนต่างๆ กันได้มากมาย ครูจะ
ต้องตัดสินใจว่าในแต่ละสถานการณ์นั้น เขาจะสามารถ
ปฏิบัติได้เพียงพอหรือไม่ ดังเช่นในสถานการณ์การ
ทดลองที่ซึ่งหลักการต่างๆ นั้นได้ถูกทดลองใช้และได้
ผลมาแล้ว ยังมีการประยุกต์ใช้อีกมากมายที่ครูไม่
อาจหวังที่จะทดสอบกระบวนการทั้งหมดได้จากการศึกษา
กล่าวคือ ในการสอน ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ลักษณะ

ของตัวผู้เรียนเป็นประการสำคัญเบื้องต้น ทั้งยังจะต้อง
ใช้กลวิธีต่างๆ ในการสอนหรือจูงใจตัวผู้เรียนแต่ละ
คน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ลำพังแต่การใช้
ผลการวิจัยอย่างเดียวในระบบการสอน จึงไม่อาจ
ทำให้เกิดการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ การสอนจึง
นับได้ว่าเป็นศิลปะ และวิธีที่ดีที่สุดซึ่งจะต้องได้รับการ
พัฒนาหรือสร้างขึ้นโดยตัวของครูเองก็คือ ครูจะต้อง
ผนวกรวมรู้เชิงวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องกับการตัดสินใจ
และการสร้างสรรค์ของตนด้วย

จากที่สรุปข้อกล่าวของบุคคลสำคัญในวงการจิต-
วิทยาการศึกษา ก็คงจะเห็นภาพพอสมควรแล้วว่า
จิตวิทยาได้ให้หลักการที่มีคุณค่าต่อการศึกษ แต่การ
นำหลักการทางจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้ในการสอนนั้น
ผู้ใช้ คือครูจะต้องใช้อย่างรอบคอบด้วย การพิจารณา
ว่าหลักการที่ตนจะนำมาใช้นั้นมีความเหมาะสมสอด-
คล้องกับสถานการณ์การสอนเช่นเดียวกับสถานการณ์
การทดลอง ซึ่งเป็นที่มาของหลักการนั้นหรือไม่นั้น
เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง อนึ่งในการให้การศึกษาแก่บุคคล
หรือให้เขาได้พัฒนาเป็นคนที่สมบูรณ์ขึ้น ทั้งในด้าน
ความคิดอ่านและคุณธรรมนั้น นอกเหนือจากความ-
กว้างขวางและความลึกซึ้งของขอบข่ายเนื้อหาทาง-
การศึกษาแล้ว ผู้สอนยังจะต้องถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้
เรียนรู้หลักการต่างๆ ทางจิตวิทยาหรือสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ให้เกิดผลอย่างแท้จริงในสถานการณ์ต่างๆ
ของชีวิตอีกด้วย การศึกษาจึงเป็นเสมือนพื้นฐาน
รองรับให้บุคคลเกิดความมั่นใจในวิธีการประยุกต์ต่างๆ
ที่จะมีขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จิตวิทยากับการศึกษ
มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อกันและต่างก็มีผลกระทบ
ต่อกันและกัน สภาพของการเรียนการสอนในชั้น-
เรียนจะช่วยให้ นักจิตวิทยาการศึกษาได้ลงไปสัมผัส
และทดลองข้อสมมติฐานต่างๆ ที่เขาตั้งไว้เพื่อนำผล
ไปประยุกต์ใช้ต่อไป ส่วนจิตวิทยาก็จะให้หลักการ
และความรู้ที่ชัดเจนในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อ

ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อเข้าสู่วัตถุประสงค์ที่ตนวางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

หลักการและสาระสำคัญทางจิตวิทยาการศึกษา

โดยทั่วไปแล้ว งานหลักสำคัญของจิตวิทยาการศึกษายังคงอยู่ที่การให้ครูเกิดการเข้าใจในวิธีการที่เด็กเรียน ดังนั้น การศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ สถานการณ์ที่กำหนด และผลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูเข้าใจในเรื่องนี้นอกจากนั้นเนื้อหาความรู้ทางด้านการศึกษา และจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องเด็ก จิตวิทยามนุษลิกภาพ จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาการรู้การคิด จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาการวัดและประเมินผล ก็ได้รับการบรรจุเข้าไปในจิตวิทยาการศึกษา เพื่อช่วยให้งานหลักดังกล่าวนั้นได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

จากการประมวลความคิดเห็นของท่านผู้รู้ซึ่งเป็นเอตทัคคะทางจิตวิทยาการศึกษา เช่น ครอนบาค (Cronbach, ๑๙๕๔) ดี เซคโค (De-Cecco, ๑๙๗๔) กูดวิน และเคลาสไมร์ (Goodwin and Klausmeir, ๑๙๗๔) รวมทั้ง กูดและ โบรฟี (Good and Brophy, ๑๙๘๐ และ ๑๙๘๔) จิตวิทยาการศึกษาจะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

๑. จิตวิทยาการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาในการเรียนการสอน

เนื่องจากวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งของจิตวิทยาการศึกษาอยู่ที่การให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของบุคคลและจัดรวบรวมความรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบจนเกิดทฤษฎี และหลักการต่างๆ ครูและครูผู้ฝึกหัดจะต้องตระหนักอย่างแท้จริงว่าหลักการทางจิตวิทยาการศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนอย่างไร การศึกษา

หลักการเหล่านั้นจะช่วยให้ครูได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ความสำคัญเชิงปฏิบัติในจิตวิทยาการศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง

๒. จิตวิทยาการศึกษาจะต้องวางอยู่บนรากฐานที่ถูกต้องของการค้นคว้าวิจัย

เนื่องจากจิตวิทยาการศึกษามีความสำคัญยิ่งในเชิงปฏิบัติดังกล่าวมาแล้ว นักจิตวิทยาการศึกษาจึงต้องพยายามศึกษาค้นคว้าทดลอง เพื่อให้จิตวิทยาการศึกษาเป็นวิชาที่สามารถปฏิบัติได้จริง ก่อนการนำความรู้เรื่องการเรียนรู้มาให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้นั้นนักจิตวิทยาการศึกษาจะต้องทำการทดลองค้นคว้าอย่างมาก และลึกซึ้งเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ในผลนั้นๆ เสียก่อน ข้อเสนอแนะทั้งในเนื้อหาและวิธีการจากจิตวิทยาการศึกษาจะต้องไม่เลื่อนลอย หากต้องมาจากผลของการศึกษาค้นคว้าที่เป็นระบบระเบียบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ จิตวิทยาการศึกษาไม่ควรที่จะไปมีส่วนเสริมวิธีการศึกษาที่ดูเป็นที่นิยมและกล่าวขานกันมากกว่าวิธีการอื่นๆ ที่สอดคล้องกับข้อประจักษ์พยานในปัจจุบัน

๓. จิตวิทยาการศึกษาจะต้องมีเนื้อหาสาระซับซ้อนพอสมควรที่จะให้ความยุติธรรมต่อการเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ได้

จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ จะทราบว่ายิ่งเรามีการเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยามากขึ้นเท่าใด เราก็กลับมีความพอใจน้อยลงที่จะให้มีการสรุปอย่างง่าย ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล ตลอดจนวิธีการที่จะจัดการกับปัญหาพฤติกรรมของบุคคล ตัวอย่างเช่น ในการสรุปว่า การให้รางวัลเด็กดีกว่าการลงโทษเด็ก ผู้เชื่อในการสรุปง่ายๆ เช่นนี้ อาจนำหลักการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้น-

การกระทำดังกล่าว เหตุที่ผู้ปฏิบัติขาดแรงจูงใจและอิทธิพลของพฤติกรรมของบุคคลหรือไม่ เมื่อพิจารณาถึงเงื่อนไข

๔. จิตวิทยาเป็นส่วนหนึ่ง

เราไม่อาจให้เป็นครูที่ดีมีประนีนี้ไม่สามารถเป็นวิทยาการศึกษาจิตตัวอย่างที่เป็นจริงสังเกตและการมีตัวอย่างรายการนี้เพราะการศึกษาจากความจริงและการศึกษาจะต้องซึ่งจะต้องรู้จักเปรียบเทียบค้นพบว่าเขาจะได้ทดลองภายในชั้นเรียนได้ทำให้จิตวิทยาสามารถสัมผัสได้

๕. จิตวิทยา

กรรมศาสตร์ เนื่องด้วยความรู้เกี่ยวกับกา มีการจัดรวบรวมก่อให้เกิดทฤษฎีมากมายในพฤติกรรมการศึกษา จึงมีในทางพฤติกรรม

เปลี่ยนแปลง-
ทริกาพิในการ
ญเชิงปฏิบัติใน
เส้าคัญอย่างย้ง
อยู่บนรากฐาน

มสำคัญย้งใน-
ภาการศึกษาจึง
เอให้จิตวิทยา-
ง ก่อนการ
เกี่ยวกับ-
ันนักจิตวิทยา
อย่างมาก และ
นั้นๆ เสียก่อน
ากจิตวิทยาการ
มาจากผลของ
เรื่องที่เกี่ยวข้อง
แท้จริง และที่
รศึกษาไม่ควรที่
นิยมและกล่าว-
้องกับข้อประ-

เนื้อหาสาระขับ-
อการ เข้าใจ-

ทราบว่าย้งเรามี
มเท่าใด เรา
สรุปอย่างง่าย
นวิธีการที่จะจัด
วอย่างเช่น ใน
การลงโทษเด็ก
นำหลักการตั้ง-
อย่างที่เกิดขึ้น-

การกระทำดังกล่าวอาจเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี ด้วย
เหตุที่ผู้ปฏิบัติขาดการคำนึงถึงความสลับซับซ้อนใน-
แรงจูงใจและอิทธิพลของแรงจูงใจต่างๆ ที่มีผลต่อ
พฤติกรรมของบุคคล การให้รางวัลจะให้ผลดีกว่า
หรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับการลงโทษนั้น ยังจะต้อง
พิจารณาถึงเงื่อนไขหรือปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการ

**๔. จิตวิทยาการศึกษาจะต้องมีความกระจ่างชัด
และเป็นส่วนหนึ่งของการคิดในตัวผู้ศึกษา**

เราไม่อาจช่วยนักศึกษาทางจิตวิทยาการศึกษา-
ให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพได้ ถ้าเนื้อหาสาระในวิชา
นี้ไม่สามารถเป็นที่เข้าใจแก่ผู้ศึกษา ด้วยเหตุนี้ในจิต
วิทยาการศึกษาจึงต้องมีการอธิบายที่แจ่มชัด และมี
ตัวอย่างที่เป็นจริง โดยเฉพาะเนื้อหาที่ได้มาจากการ
สังเกตและการมีประสบการณ์ใกล้ชิด ดังที่ปรากฏใน
ตัวอย่างรายกรณีที่มีการศึกษา (case study)
เพราะการศึกษารายกรณีให้ข้อมูลที่มีคุณค่า ซึ่งมา
จากความจริงและได้เกิดขึ้นจริงในชีวิต จิตวิทยา-
การศึกษาจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของการคิดในตัวผู้ศึกษา
ซึ่งจะต้องรู้จักเปรียบเทียบความคิดที่เขาเคยมีมาก่อน
กับการค้นพบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสาขาวิชานี้ เพื่อที่
ว่าเขาจะได้ทดลองความรู้ความเข้าใจต่างๆกับตัวเด็ก
ภายในชั้นเรียน ด้วยการเรียนการสอนเช่นนี้ เขา
ได้ทำให้จิตวิทยาการศึกษาเป็นวิชาที่มีชีวิต ซึ่งเขา
สามารถสัมผัสได้ด้วยประสบการณ์ของเขาเอง

**๕. จิตวิทยาการศึกษาเป็นศาสตร์หนึ่งของพฤติ-
กรรมศาสตร์**

เนื่องด้วยเนื้อหาสาระของวิชานี้อยู่ที่การให้
ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของคนทุกเพศ ทุกวัยและ
มีการจัดรวบรวมความรู้เหล่านี้เข้าไว้อย่างเป็นระบบ
ก่อให้เกิดทฤษฎี หลักการและข้อมูลที่มีคุณค่าต่าง ๆ
มากมายในพฤติกรรมกรเรียนรู้อย่างมนุษย์ จิตวิทยา-
การศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นศาสตร์สำคัญศาสตร์หนึ่ง
ในทางพฤติกรรมศาสตร์

ในฐานะที่จิตวิทยาการศึกษาเป็นศาสตร์ ซึ่ง
ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผูเรียนในสภาพของการ
จัดการเรียนการสอน เนื้อหาจึงเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ
และกระบวนการของการเรียนรู้และพัฒนาการ เนื้อหา
ที่เด็กหรือบุคคลจะเรียน ผลของการเรียน สภาว-
การหรือบริบทที่แวดล้อมผูเรียน หรือสิ่งแวดล้อม
ในหรือนอกโรงเรียน ตลอดจนการวัดและประเมิน-
ผลพฤติกรรมกรเรียน ส่วนในเรื่องระเบียบวิธีการ
ก็จะมีการศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการทางวิทยา-
ศาสตร์ทั้งในห้องเรียนปกติและห้องทดลองกับผูเรียน
โดยเฉพาะกับเด็กในวัยเรียน และนักจิตวิทยาการ-
ศึกษาจะต้องทำการศึกษาค้นคว้า โดยทำงานใกล้ชิด
กับครูทั้งในแง่ของเนื้อหาและวิธีการด้วย

ประโยชน์ของจิตวิทยาการศึกษา

สำหรับผู้อยู่วงการการศึกษาโดยเฉพาะครู จิตวิทยา-
การศึกษามีประโยชน์หลายประการดังนี้

๑. ช่วยให้ครูรู้จักตัวเองและรู้จักตัวผูเรียน คือ
เด็กดีขึ้น การเรียนการสอนในชั้นเรียนจะดำเนินได้
อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อครูผู้สอนต้องรู้จักเด็ก ซึ่ง
เป็นผู้เรียนเสียก่อน กล่าวคือ จิตวิทยาการศึกษา
ช่วยให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพของเด็ก ความ
แตกต่างระหว่างบุคคลในตัวเด็ก และภายในกลุ่ม
ของเด็ก ทำให้ครูมีความเข้าใจในต้นเหตุที่มาของ
การแสดงพฤติกรรม การแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรม
ของผูเรียนจึงอาจกระทำได้ง่ายขึ้น ส่วนความเข้าใจ
ที่ถ่องแท้ ซึ่งครูมีต่อตัวเองนั้นก็จะเป็นเครื่องกำหนด
ท่าทีและพฤติกรรมของครูที่มีต่อตัวเด็กได้ทั้งทางบวก
และทางลบ ทั้งยังมีผลกระทบต่อการสร้างความรู้สึ
นึกคิดที่เด็กจะมีต่อตัวเองต่อไปอีกด้วย

๒. ช่วยให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ และ
การแก้ปัญหาตามขั้นตอนต่างๆ ความรู้ดังกล่าวจะช่วย
ให้ครูสามารถช่วยเด็กได้พัฒนาทางสติปัญญา และ
ความสามารถดีขึ้น

๓. ช่วยให้ครูมีความรู้ในทางจิตวิทยาสังคมซึ่งจะทำให้ครูเข้าใจการอยู่รวมกลุ่มในสังคมของเด็กและสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ดังกล่าวในการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและคน ระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับสิ่งเร้าอื่นทางสังคม เพื่อให้เด็กเกิดบรรยากาศที่สนับสนุนเด็กให้มีแรงเสริมในการเรียนรู้มากขึ้นทั้งทางด้านวิชาการและทักษะสังคม

สำหรับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในวงการศึกษาดโดยตรง จิตวิทยาการศึกษาที่สามารถยังประโยชน์ที่เกิดขึ้นได้ดังนี้ คือ

๑. ช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถใช้ความรู้และหลักการทางจิตวิทยาการศึกษามาประยุกต์ใช้ เพื่อเข้าใจความรู้ที่นักคิดเกี่ยวกับตนเอง และของบุคคลอื่นทั้งในด้านทฤษฎี ความรู้สึก การรับรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวกำหนดสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมของบุคคล

๒. ช่วยให้ผู้ศึกษามองพฤติกรรมของคนในแง่

ที่ลึกและกว้างขึ้น และมีวิธีการที่จะจัดการกับบุคคลที่คนเกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากสาระสำคัญอย่างหนึ่งของจิตวิทยาการศึกษา เน้นที่ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลอันเนื่องมาจากบุคลิกภาพพื้นฐาน และลักษณะทางจิตใจต่างๆ การมองพฤติกรรมทั้งของตนและของผู้อื่นด้วยความเข้าใจ และมีหลักการช่วยทำให้บุคคลนั้นมีหลักในการดำรงชีวิตทั้งในส่วนตัวและการทำงานดีขึ้น

๓. ถ้าผู้ศึกษาทางจิตวิทยาการศึกษาเป็นผู้ปกครอง ก็จะช่วยให้เขาสามารถสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์กับผู้เป็นครูได้อย่างดีและมีประสิทธิผลความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครองกับครูนับเป็นเรื่องสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์เต็มที่

พรณี ช เจนจิต

บรรณานุกรม

- พรณี ช เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน (จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน). พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, 2528.
- Cronbach, Lee J. Educational Psychology. New York : Harcourt, Brace and Corp., 1954.
- _____. Essential of Psychological Testing. 4 th ed. New York : Harper and Row, 1984.
- De-Cecco, John P. The Psychology of Learning and Instruction. 2 nd ed. New York : Prentice Hall, 1974.
- Good, Thomas L. and Jere E. Brophy. Educational Psychology : a Realistic Approach. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1980.
- _____. Looking in Classrooms. New York : Harper and Row, 1984.
- Goodwin, William L. and Herbert L.Klausmeir. An Introduction to Educational Psychology. New york : Harper and Row, 1975.